

School, gemeente, wereld

Een lokaal onderwijsverhaal

Een school is veel meer dan een school. Het is de plek waar kinderen, ouders, leraren, mensen van alle generaties, ... elkaar ontmoeten. Kinderen of jongeren krijgen er kwaliteitsvol onderwijs en leggen de basis voor een leven lang leren. Rond de school ontwikkelt zich een heel sociaal leven. De school is de motor die het sociale weefsel van een gemeente doet draaien.

Lokale besturen zijn de aangewezen inrichters van openbaar onderwijs. Via scholen en academies bereiken ze kinderen, jongeren en hun ouders. Het lokale bestuur kan een netwerk rond de school creëren en samenwerkingen opstarten met de cultuur-, jeugd-, sportsector. Zo ontstaat een echte brede school die een verrijking is voor kinderen en jongeren, maar ook een springplank naar een sociale samenleving.

Investeren in onderwijs is een keuze die rendeert op lange termijn. Via onderwijs geven we ontwikkelingskansen aan de burgers van morgen.

Reden te meer om te kiezen voor een sterk lokaal onderwijsverhaal!

DE GEMEENTE ORGANISEERT ZELF ONDERWIJS

Het welzijn van de burgers is de hoofdbekommernis van het gemeentelijk beleid. De gemeente ontwikkelt een duurzaam beleid voor die beleidsdomeinen die zij van gemeentelijk belang acht. Zelf onderwijs organiseren en verantwoordelijkheid nemen voor het project van een school, centrum of academie is zo'n belangrijke opdracht.

Iedereen heeft recht op onderwijs

Onderwijs is een grondrecht en een afdwingbaar publiek goed, dat in het leerplichtonderwijs 'kosteloos' moet worden aangeboden. Het is een kerntaak van de overheid om hiervoor voldoende middelen te voorzien en het onderwijs op een degelijke manier te organiseren. Daarnaast is het recht op onderwijs ook een individueel recht van de leerling en de ouder. Voor openbaar onderwijs dat open staat voor iedereen, ongeacht zijn of haar levensbeschouwelijke overtuiging, is de overheid verantwoordelijk. Gemeentelijk onderwijs is per definitie openbaar en neutraal.

Gemeentebestuur, sterk schoolbestuur

Van alle bestuursniveaus staat de gemeente het dichtst bij de burger. Gemeenten kennen de lokale noden het best. Zij bieden hun burgers een waaier van diensten aan en beschikken over competenties op het vlak van personeelsbeleid, financieel beheer, ICT en preventie ... Zij voeren een integraal beleid met aandacht voor welzijn, cultuur en sport, mobiliteit en veiligheid, ruimtelijke ordening en huisvesting ... én onderwijs. Met al deze troeven en hun sterke bestuurskracht zijn gemeenten het meest aangewezen organisatieniveau voor het lokale openbaar onderwijs.

Democratisch verkozen en aanspreekbaar schoolbestuur

Het gemeentelijke schoolbestuur is democratisch verkozen en legt om de zes jaar verantwoording af aan de burgers. Burgers kennen hun burgemeester, de schepen van onderwijs, de leden van de gemeenteraad. Bij deze mensen die ze zelf verkozen hebben, gaan ze aankloppen met hun vragen. Een gemeentelijk schoolbestuur is dus herkenbaar, aanspreekbaar én democratisch verkozen.

Lokale invulling van de pedagogische vrijheid

Het behoort tot de lokale autonomie om een eigen pedagogisch of artistiek project uit te schrijven, een schoolwerkplan vast te leggen en leerplannen uit te werken. Hiervoor zoekt het schoolbestuur een draagvlak met de lokale gemeenschap: directie en schoolteam, ouders en leerlingen. Participatie is hierbij essentieel.

De gemeente als sterke lokale werkgever

De gemeente is een belangrijke werkgever die investeert in een efficiënt personeelsbeleid en werkt volgens de principes van modern personeelsmanagement. Als werkgever is de gemeente niet alleen in het onderwijs actief, maar ook in kinderopvang, cultuur, sport, welzijn, milieu ... Dat maakt dat gemeentelijk onderwijspersoneel niet alleen goed

ondersteund wordt op HR-vlak, maar ook dat er tal van kruisbestuivingen zijn met verwante en minder verwante sectoren.

Minimale kost, maximale return

Er is geen enkel gemeentelijk beleidsdomein waarvoor de hogere overheden in zo grote mate tegemoetkomen in de kosten. Vlaanderen betaalt de werkingsmiddelen en de kosten van de omkadering van het onderwijzend, ondersteunend en bestuurspersoneel voor de meeste onderwijsniveaus.

Voor schoolgebouwen van het leerplichtonderwijs draagt Vlaanderen 60 à 70% van de investeringsmiddelen bij. De federale overheid neemt dan weer de pensioenlasten op zich en staat een verlaagd btw-tarief toe op infrastructuurwerken.

Op hun beurt leveren gemeenten een niet onbelangrijke, structurele bijdrage in diverse secundaire processen (onderhoud, personeelsdienst, financiële dienst, ICT, preventie ...). Door deze bijkomende financiering en door de synergie met de gemeentelijke diensten, komt het grootste deel van de Vlaamse subsidiëring rechtstreeks in de klas terecht. Bovendien maakt de bundeling van middelen het mogelijk om betere en multifunctionele gebouwen op te richten die de leerlingen én de buurtbewoners ten goede komen.

Deeltijds kunstonderwijs, een parel van gemeentelijk beleid

Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) biedt een waardevolle aanvulling op het lessenspakket van het leerplichtonderwijs. In de academie ontplooiën kinderen, jongeren en volwassenen hun artistieke talenten. De academie is vaak het hart van een bruisend socio-cultureel leven. De lokale besturen investeren hier dan ook bewust in. Ons rijk geschakeerde deeltijds kunstonderwijs zou niet kunnen bestaan zonder de financiële inbreng van de gemeenten die ca. 90% van de academies besturen.

Krachtige gemeente, krachtig schoolbestuur

Sinds de lokale besturen onder de bevoegdheid van de Gewesten vallen, wordt voortdurend gewerkt aan

de versterking van hun bestuurskracht. Denk maar aan fusies en samenwerkingen, verdere integratie tussen gemeente en OCMW en het decreet lokaal bestuur. Ook in de onderwijssector zoekt men naar de optimale schaal van schoolbesturen. Er wordt samengewerkt in scholengemeenschappen en ondersteuningsnetwerken. Te grote bestuurlijke entiteiten werken echter vervreemdend voor leerlingen en personeel en moeten te veel middelen samenbrengen op het niveau van de samenwerking. De uitbouw van de versterkte gemeenten maakt dat het openbaar onderwijs stevig én lokaal bij een bestuurskrachtig bestuur verankerd wordt.

Allemaal brede scholen

Een brede school werkt duurzaam samen met andere instellingen of partners voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. De gemeente kan een brede school doen groeien rond de gemeenteschool. Zo ontstaat een sociaal-cultureel netwerk, geworteld in de buurt. Een brede school biedt een brede leer- en leefomgeving aan kinderen en jongeren, zowel in de vrije tijd als tijdens de lessen. Op die manier krijgen kinderen en jongeren maximale ontwikkelingskansen. Het kind, de jongere en bij uitbreiding alle burgers, worden er beter van.

DE GEMEENTE REGISSEERT HET ALGEMEEN BELEID OP HAAR GRONDGEBIED

De gemeente is niet alleen inrichter van onderwijs, maar ze heeft ook de rol van regisseur van het lokaal flankerend onderwijsbeleid. Dat plaatst de gemeente in een bijzondere positie tegenover de andere onderwijsverstrekkers.

Sterke actor, goede regisseur

Er zijn heel wat beleidsdomeinen waarin de gemeente zowel de rol van actor als die van regisseur opneemt. Beide rollen zijn complementair en kunnen perfect onafhankelijk van elkaar worden gespeeld. Gemeenten die een sterke actor zijn in het onderwijs, zijn goede regisseurs voor flankerend onderwijsbeleid. De gemeente moet immers als regisseur goed

op de hoogte zijn en blijven van de ontwikkelingen op inhoudelijk en regelgevend vlak in het onderwijs. Dat veronderstelt kennis, middelen en doorzettingsmacht. Want regie voeren is veel meer dan subsidiëren of coördineren, het is de andere onderwijspartners mee betrekken en verantwoordelijkheid laten nemen in een globaal beleid en daar middelen aan koppelen. Het lokale bestuursniveau is uitstekend geplaatst om het initiatief te nemen voor een structureel, netoverschrijdend lokaal overleg met alle actoren: gemeentelijke diensten, externe actoren en lokale scholen. De gemeente kent alle lokale partners. Zij kan coördinerend en sturend optreden in functie van de lokale noden.

Flankerend onderwijsbeleid en sociale voordelen

De gemeenten voelen als geen ander bestuursniveau de polsslag van wat lokaal leeft. Daarom komt het aan de gemeente toe autonoom de regierol in het flankerend onderwijsbeleid op zich te nemen. Dit flankerend onderwijsbeleid staat, zoals de decreetgever het wil, in het teken van gelijke onderwijskansen. Het is niet bedoeld om eventuele tekorten bij andere schoolbesturen bij te passen. Het principe dat alle leerlingen gelijk behandeld moeten worden, ongeacht de onderwijsinstelling die ze bezoeken, blijft voorop staan. Of er sociale voordelen worden gegeven en volgens welke modaliteiten, wordt bepaald door de gemeente. De regelgeving stelt dat er geen onderscheid gemaakt mag worden tussen de leerlingen van de diverse onderwijsverstrekkers. De gemeente kan hier een sterke regierol spelen, omdat zij de spelregels bepaalt en controleert.

De regierol bij het inschrijvingsbeleid en de capaciteit

Het afgelopen decennium bleek het vinden van een plaats op school geen eenvoudige klus. Gaandeweg werd steeds meer naar de lokale overheid gekeken. De gemeente kan als regisseur van het flankerend onderwijsbeleid oplossingen uitwerken. Aanvankelijk gebeurde dat enkel op het vlak van het inschrijvingsbeleid, later ook voor capaciteit en gelijke kansen. Zo werd het lokale bestuur steeds meer de behoeder van het recht op onderwijs van elk kind.

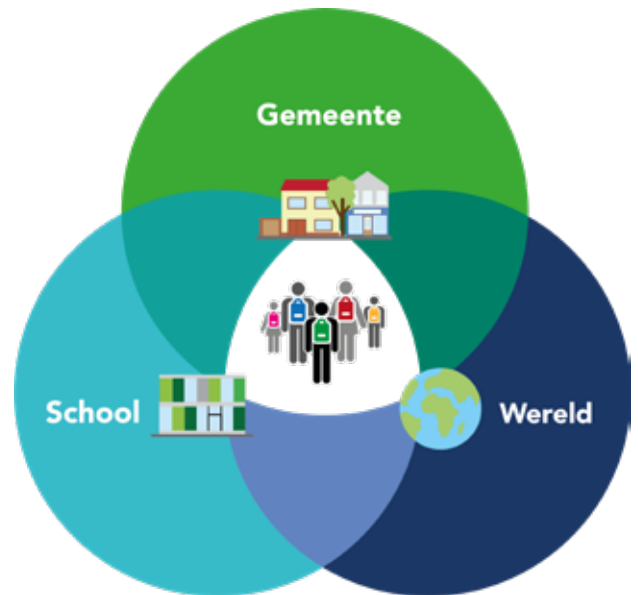

Gemeentelijk onderwijs is neutraal

Het onderwijs van steden en gemeenten is een openbare dienst en moet per definitie beantwoorden aan de principes van neutraliteit. Deze principes worden vastgelegd in een lokaal pedagogisch, agogisch of artistiek project, in het schoolreglement en in het schoolwerkplan. Ook voor de onderwijspraktijk (keuze van leerplannen en leermethodes) zijn ze richtinggevend.

Schoolbesturen, schoolteams, cursisten, leerlingen en ouders stemmen hiermee in en dragen de neutraliteit van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs mee uit. De kern van deze neutraliteit zit vervat in de beginselverklaring neutraliteit die door 80% van de schoolbesturen ondertekend is.

De beginselverklaring neutraliteit is gestoeld op negen uitgangspunten.

Stedelijke en gemeentelijke scholen, centra en academies ...

Wettelijk kader

- staan **open voor iedereen**, ongeacht de ideologische, filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen;
- respecteren de **Belgische Grondwet en de rechten van de Mens en van het Kind**;
- respecteren de principes van de **democratische rechtsstaat** en dragen die uit in hun werking;

Actief pluralisme

- stimuleren **verbondenheid** en gaan uit van gemeenschappelijke waarden;
- **erkennen en respecteren de diversiteit** bij hun leerlingen en cursisten op het vlak van filosofische, levensbeschouwelijke en religieuze overtuiging, sociale, etnische en talige achtergrond, nationaliteit, huidskleur, gender en seksuele voorkeur;
- vertrekken van de **meerwaarde die diversiteit** biedt en stimuleren een kritische dialoog tussen levensbeschouwingen en overtuigingen;

Lokaal verankerd, open op de wereld en op de toekomst

- zijn sterk verweven met de **lokale overheid en omgeving**. Ze gaan actief op zoek naar samenwerking met andere scholen, buurtbewoners, (groot-)ouders, socio-economische partners of andere partners uit de wijk-, sport-, welzijns-, jeugd- en cultuursector;
- staan **open voor een wereld** gekenmerkt door globalisering en internationalisering;
- erkennen de noodzaak om met het oog op de toekomst **ecologisch duurzame en gezonde keuzes** te maken en vertalen dit in hun aanbod en in hun manier van werken.

Foto cover: 't Groen Drieske, Gentbrugge